

Agnieszka Michalkiewicz-Gorol

Dobre praktyki
w zakresie wspomagania
placówek oświatowych
na przykładzie Przedszkola nr 56
w Bielsku-Białej

Tekst: **Agnieszka Michalkiewicz-Gorol**

Doktor nauk społecznych, nauczyciel w szkole średniej, wykładowca akademicki, od trzech lat samorządowy organizator rozwoju edukacji (SORE) w Bielsku-Białej.

Konsultacja merytoryczna:

Anna Płusa

Redakcja i korekta:

Anna Wawryszuk

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Anna Wawryszuk

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp	4
Pierwszy rok wspomagania	4
Podsumowanie pierwszego roku wspomagania w przedszkolu	6
Drugi rok wspomagania.....	6
Trzeci rok wspomagania.....	8
Zakończenie	9

Wstęp

Jako samorządowy organizator rozwoju edukacji (SORE) dołączyłam do zespołu działającego w ramach bielskiego modelu wspomagania szkół i placówek na początku roku szkolnego 2015/2016. To był drugi rok trwania pilotażu programu wspomagania szkół i placówek w Bielsku-Białej. Chęć udziału swojej placówki w rocznym procesie doskonalenia zgłosiła dyrektorka Przedszkola nr 56 po wcześniejszym porozumieniu się z radą pedagogiczną.

We wrześniu 2015 roku spotkałam się z dyrektorką przedszkola, aby rozpocząć proces diagnozy potrzeb placówki. Podczas pierwszej rozmowy przedstawiłam założenia i cele nowego systemu wspomagania przedszkola, szczegółowo omówiłam założenia programu, a także wyjaśniłam, na czym będą polegać moje działania jako SORE w tym procesie. Założenia nowego systemu wspomagania dyrektorka poznała wcześniej podczas szkolenia dla dyrektorek szkół i placówek oświatowych.

Dyrektorka przedszkola w trakcie spotkania zasugerowała, opierając się na wynikach ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w poprzednim roku szkolnym, że wraz z nauczycielami rozważa zaplanowanie w roku szkolnym 2015/2016 rozwoju placówki w obszarze IV – „Dzieci są aktywne” z uwzględnieniem wymagań na poziomie wysokim. Dyrektorka wyraziła także opinię, że wraz z gronem pedagogicznym liczy na to, że zwiększenie kompetencji nauczycieli w organizowaniu zajęć muzyczno-teatralnych wpłynie na swego rodzaju sprofilowanie przedszkola pod kątem rozwijania uzdolnień artystycznych dzieci. Mogłoby to spotkać się z akceptacją rodziców i spowodować ich większe zaangażowanie w działania placówki. Utrzymanie wysokiego poziomu współpracy z rodzicami, zwłaszcza w kontekście artystycznych przedsięwzięć podejmowanych przez przedszkole, było jednym z priorytetów placówki.

Pierwszy rok wspomagania

Warsztaty diagnostyczne zostały przeze mnie przeprowadzone dla całej rady pedagogicznej i zaowocowały sformułowaniem ogólnego celu rocznego procesu wspomagania placówki w obszarze wzmocnienia kompetencji nauczycieli w zakresie stosowanych metod pracy mających wpływ na taniec i ruch sceniczny dziecka w wieku przedszkolnym. A zatem decyzją całej rady została zaplanowana realizacja IV wymagania państwa: „Dzieci są aktywne”, a także ósmej kompetencji kluczowej „świadomość i ekspresja kulturalna: zdolność doceniania twórczego znaczenia idei, doświadczeń i uczuć za pomocą szeregu środków, takich jak muzyka, literatura, sztuka teatralna i sztuki wizualne”.

Cele szczegółowe wyłonione w trakcie pogłębionej diagnozy z wykorzystaniem techniki burzy mózgów dotyczyły:

- poznania w teorii i praktyce technik scenicznych (opowieść ruchowa z rekwizytem, taniec z rekwizytem, taniec na scenie dla dzieci w wieku przedszkolnym, interpretacja tekstu);

- wzbogacenia swojego warsztatu pracy o nowe rozwiązania metodyczne takie jak: opowieść ruchowa z rekwizytem, taniec z rekwizytem, taniec na scenie dla dzieci w wieku przedszkolnym, interpretacja tekstu;
- rozwijania kreatywności i inwencji twórczej;
- wzmacniania u dzieci świadomości wpływu ruchu scenicznego oraz modulacji głosu na emocje i wrażenia odbiorcy;
- wzmacniania postawy otwartości, zaangażowania i nowatorstwa.

W trakcie warsztatów diagnostycznych nauczyciele zwracali szczególną uwagę na potrzebę uwzględnienia udziału rodziców przedszkolaków w działaniach na rzecz dzieci. Nawet w momencie ustalania wskaźników, które mogłyby zostać przyjęte za satysfakcjonujące po zakończeniu rocznego cyklu wspomagania, aspekt zaangażowania rodziców wybijał się na pierwszy plan. Za zwieńczenie całego procesu wspomagania uznano bowiem stworzenie i wystawienie przedstawienia muzyczno-ruchowego z udziałem dzieci, rodziców i nauczycieli.

Podczas spotkania diagnostycznego została także hasłowo sformułowana tematyka warsztatów prowadzonych przez trenerów – ekspertów. Dotyczyła ona zagadnień związanych z rozwijaniem kompetencji tanecznych i ruchowych dzieci w wieku przedszkolnym, a także interpretacji tekstu i ruchu scenicznego.

W czasie trwania rocznego procesu doskonalenia odbyły się cztery warsztaty z ekspertami oraz dwie konsultacje wdrożeniowe. Podczas warsztatów i konsultacji frekwencja rady pedagogicznej była bardzo wysoka (wyniosła 95%).

Wskaźniki zakładane przez nauczycieli zostały w trakcie rocznego procesu wspomagania w ich opinii w pełni zrealizowane. Powstały m.in. scenariusze i konspekty zajęć taneczno-ruchowych, które pozwalają dzieciom rozwijać zainteresowania i uzdolnienia muzyczne oraz teatralne. W maju 2016 roku został zorganizowany „Dzień Rodzinny”, w ramach którego odbyły się występy dla rodziców wszystkich grup przedszkolnych i przygotowano niespodziankę zorganizowaną przez grono pedagogiczne i rodziców dla dzieci – minispektakl *Smok, który zmienił swoją dietę*. Jako widz mogę zapewnić, że przedstawienie zostało zrealizowane z pasją, polotem i wielkim zaangażowaniem dorosłych na rzecz dzieci. Podczas realizacji „Dnia Rodzinnego” mogłam obserwować rzeczywistą współpracę nauczycieli, rodziców i dzieci wyrażającą się zaangażowaniem w sztukę i, co należy szczególnie podkreślić, serdecznymi relacjami.

Po zakończeniu procesu szkoleniowego zaplanowałam ewaluację rocznego procesu wspomagania. W przygotowanej prezentacji przedstawiłam realizowane tematy szkoleń, wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych po tych szkoleniach oraz wnioski zawarte w ankietach ewaluacyjnych.

Na podstawie dokonanej wspólnie z radą pedagogiczną ewaluacji efektów procesu wspomagania w Przedszkolu nr 56 oraz zebranych refleksji i informacji zwrotnych sformułowane zostały rekomendacje w zakresie doskonalenia nauczycieli przedszkola. Rada pedagogiczna

dostrzegła potrzebę kontynuowania rozwoju warsztatu dydaktycznego w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych dzieci. Zaproponowany został obszar wspomagania związany z rozwijaniem inteligencji wielorakich (IW) u dzieci w wieku przedszkolnym.

Podsumowanie pierwszego roku wspomagania w przedszkolu

Dlaczego ten rok wspomagania pracy Przedszkola nr 56 w ramach bielskiego modelu wspomagania wydaje mi się ważny?

Nauczyciele wykorzystali roczne wspomaganie jako narzędzie do rozwoju własnego, a przede wszystkim dzieci, całej społeczności przedszkola. Na każdym etapie rocznego procesu doskonalenia – czy to diagnozy, czy warsztatów i konsultacji z ekspertami, czy spotkania podsumowującego cały cykl szkoleniowy – nauczyciele świadomie podejmowali decyzje dotyczące własnego rozwoju, z zaangażowaniem szukali inspiracji, byli zainteresowani tworzeniem wspólnie, w grupie nowych rozwiązań dydaktycznych. Taka postawa całej rady pedagogicznej przenosi się na relacje pracy z dziećmi i z rodzicami. Wartością dodaną było zaangażowanie rodziców w działania na rzecz przedszkola i to wzmocniło efekt całorocznej pracy rady pedagogicznej.

Pozytywne doświadczenia z rocznego procesu wspomagania wpłynęły na decyzję dotyczącą uczestnictwa w procesie wspomagania w kolejnym roku szkolnym. Podczas wymiany refleksji na spotkaniu podsumowującym roczny proces doskonalenia rady pedagogicznej nauczyciele najczęściej podkreślali wartość tego, że proces szkoleniowy został przygotowany w oparciu o rzeczywiste potrzeby ich zespołu, a tematyka poszczególnych warsztatów szkoleniowych odpowiadała konkretnym oczekiwaniom formułowanym w procesie diagnostycznym.

W trakcie spotkania podsumowującego roczny proces wspomagania, które odbyło się na początku czerwca 2016 roku, nauczyciele jednogłośnie opowiedzieli się za kontynuacją wspomagania w roku szkolnym 2016/2017. Wstępne propozycje wyboru obszaru doskonalenia dotyczyły rozwoju inteligencji wielorakich u dzieci w wieku przedszkolnym, ze wskazaniem na częściową kontynuację artystycznego profilu Przedszkola nr 56.

Drugi rok wspomagania

W drugim roku współpracy z radą pedagogiczną Przedszkola w ramach bielskiego modelu wspomagania realizacja planu rozwoju placówki opierała się na tych samych zasadach, które obowiązywały w roku szkolnym 2015/2016:

- spotkanie/warsztaty diagnostyczne z całą radą pedagogiczną,
- cztery warsztaty z ekspertami,
- konsultacje, które odbywają się według potrzeb grona,
- spotkanie podsumowujące cykl szkoleń z Radą Pedagogiczną i ewaluacja efektów procesu wspomagania.

Podczas spotkania diagnostycznego w sierpniu 2016 roku nauczyciele i dyrektor wyrazili opinię, że warsztaty poświęcone zagadnieniom związanym z tematem inteligencji wielorakich mogłyby wpłynąć na poszerzenie kompetencji kadry w zakresie rozwijania u dzieci kompetencji kluczowych, a zwłaszcza umiejętności uczenia się.

W trakcie warsztatu diagnostycznego został sformułowany ogólny cel doskonalenia: wzmocnienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli w zakresie stosowanych metod pracy mających wpływ na rozwój kompetencji kluczowej – uczenie się dziecka w wieku przedszkolnym. Rada pedagogiczna zaplanowała tym samym własny rozwój w obszarze II wymagań państwa: „Procesy wspomagania rozwoju i edukacji dzieci są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się oraz rozbudowywaniu piątej kompetencji kluczowej – umiejętności uczenia się dziecka w wieku przedszkolnym”.

Za istotne cele szczegółowe nauczyciele uznali m.in.:

- znajomość założeń teorii Howarda Gardnera, narzędzi wspierających diagnozę profilu inteligencji dzieci w wieku przedszkolnym, metod i form pracy wspierających rozwój dzieci zgodnie z koncepcją IW,
- umiejętność przeprowadzenia diagnozy dziecka,
- określenie typu inteligencji, indywidualizacji pracy z dzieckiem jako odpowiedź na wynik diagnozy,
- umiejętność doboru odpowiedniego zestawu ćwiczeń w celu doskonalenia danej inteligencji,
- umiejętność organizacji przestrzeni edukacyjnej i wykorzystania własnego warsztatu pracy do wspierania mocnych i słabych stron dzieci,
- umiejętność planowania sytuacji edukacyjnych, które umożliwiają dzieciom nabywanie różnorodnych umiejętności, doświadczeń zgodnych z rozwijaniem IW.

Tematyka czterech warsztatów z ekspertami oraz czterech konsultacji wdrożeniowych ściśle odpowiadała celom szczegółowym rocznego wspomagania wyłoniionym w trakcie spotkania diagnostycznego.

Wśród rezultatów rocznego cyklu szkoleniowego w drugim roku wspomagania nauczyciele przedszkola wymienili m.in.:

- systematyczne wykorzystywanie narzędzi do diagnozowania stylów uczenia się, profilu inteligencji i półkuli dominującej,
- tworzenie map grup uwzględniające preferencje dzieci w zakresie profili inteligencji,
- tworzenie wachlarza inteligencji wielorakich dziecka – sylwetki dziecka w wieku przedszkolnym,
- stworzenie scenariuszy zajęć uwzględniających propozycje zabaw rozwijających określone inteligencje wielorakie.

Podczas spotkania podsumowującego w czerwcu 2017 roku dyrektor i nauczyciele jednogłośnie zadeklarowali chęć kontynuacji doskonalenia rady pedagogicznej w ramach bielskiego modelu wspomagania w kolejnym roku szkolnym. Podczas rozmów i wymiany doświadczeń z całorocznego cyklu szkoleniowego ponownie pojawiły się opinie o satysfakcjonującym grom przebiegu warsztatów i skrojonym na miarę doborze tematów. Pogłębienie tematyki związanej z inteligencjami wielorakimi skłoniło radę pedagogiczną do utrzymania kierunku doskonalenia w obszarze wspierania kompetencji kluczowych dzieci. Dyrektor i nauczyciele przedszkola zdecydowali o wyborze integracji sensorycznej (SI) jako tematu rocznego cyklu szkoleń w roku szkolnym 2017/2018.

Trzeci rok wspomagania

W trakcie spotkania diagnostycznego w sierpniu 2017 roku rada pedagogiczna przedszkola podtrzymała decyzję o rozwoju własnym w zakresie integracji sensorycznej, argumentując swój wybór obserwacją pojawiających się u niektórych dzieci niepokojących zjawisk w funkcjonowaniu fizycznym lub społecznym. Nauczyciele przyznali, że doświadczenia z ubiegłorocznego cyklu szkoleniowego z IW wpłynęły na ich większą czujność i lepsze rozumienie zachowań wychowanków. Zdecydowali się na sformułowanie następującego celu ogólnego wspomagania: wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie rozpoznawania możliwości psychofizycznych i rozwojowych dzieci w oparciu o metodę integracji sensorycznej. Metoda SI jest wielostronną metodą terapii dzieci z deficytami lub opóźnieniami w rozwoju psychoruchowym i trudnościami w nauce.

W roku szkolnym 2017/2018 zostały zrealizowane tematy warsztatów, które wynikały wprost z ustalonych przez całą radę pedagogiczną celów szczegółowych. Dzięki uczestnictwu w czterech warsztatach z ekspertami i czterech konsultacjach wdrożeniowych nauczyciele, jak sami deklarują, poznali założenia teorii SI:

- wiedzą, na czym polega ta metoda,
- rozumieją znaczenie i rolę zmysłów w kształtowaniu procesów SI,
- poznali sposoby diagnozowania procesów przetwarzania sensorycznego,
- stosują metodę obserwacji jako narzędzie diagnostyczne w ocenie procesów SI,
- analizują i podejmują próby interpretacji wyników z przeprowadzonej obserwacji,
- wskazują działania stymulujące rozwój dziecka,
- organizują przestrzeń edukacyjną wspomagającą funkcję SI.

Cele szczegółowe założone w trakcie spotkania diagnostycznego zostały zrealizowane. Na bieżąco otrzymuję od rady pedagogicznej przedszkola informacje zwrotne. Ich wspólnym mianownikiem jest przekonanie, że po warsztatach z integracji sensorycznej nauczyciele inaczej patrzą na funkcjonowanie dzieci, są bardziej czujni w rozpoznawaniu zarówno potencjału, jak i trudności. Dzięki fachowej wiedzy precyzyjniej komunikują się z rodzicami, zwłaszcza tych dzieci, które wymagają większej uwagi i pogłębionej diagnozy z zakresu integracji sensorycznej. Pojawia się również refleksja o potrzebie oszczędzania bodźców m.in. w zakresie

wystroju sal, bodźców, które we współczesnym świecie nie są obojętne dla prawidłowego rozwoju małego dziecka. W czasie wymiany refleksji po zakończonych warsztatach i konsultacjach wdrożeniowych padło też szczególnie ważne zdanie: „Lepiej rozumiemy zachowania wychowanków”.

Spotkanie podsumowujące dopiero przed nami, odbędzie się w czerwcu 2018 roku. Nauczyciele i dyrektor przedszkola jednak już dzisiaj akcentują w naszych bieżących rozmowach swoje przekonanie, że wzmacnianie ogólnego potencjału dziecka jest przygotowaniem do rozwijania jego kompetencji kluczowych. W bieżącym roku szkolnym nauczyciele uruchomili na Facebooku stronę Przedszkola nr 56 poświęconą integracji sensorycznej. Jest bardzo popularna wśród rodziców.

Zakończenie

Z perspektywy czasu i doświadczenia w pracy SORE wiem, że udział we wspomaganiu wzmocnił w gronie nauczycieli Przedszkola nr 56 przede wszystkim wspólną chęć poszukiwania, zadawania pytań, odkrywania nowych obszarów pracy z dzieckiem i współpracy z rodzicami. Z mojej obserwacji i wspólnych refleksji podczas spotkań z radą pedagogiczną przedszkola można także stwierdzić, że kilkuletni proces wspomagania poparty rzetelną, zindywidualizowaną diagnozą potrzeb oraz wspólną ewaluacją efektywności doskonalenia stwarza szansę na pogłębioną refleksję nad własnym warsztatem pedagogicznym. Daje również możliwość lepszego przygotowania dzieci do rozwijania osobistych zasobów i kompetencji niezbędnych na kolejnych etapach edukacyjnych, a w konsekwencji także na drodze do dorosłego życia.